

Budapest Főváros XI. Kerület
Újbuda Önkormányzata

Közoktatási esélyegyenlőségi programja

A KAPCSOLÓDÓ JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE

- 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmánya (70/A. §)
Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése – amely kimondja, hogy „A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül” – nyelvtanilag tiltó rendelkezésként került megfogalmazásra, azonban ez a tilalom – másik oldalát tekintve – mint a diszkriminációmentességhez fűződő alanyi jog is felfogható.
Az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdése ehhez képest egy sajátos állami kötelezettségvállalást is tartalmaz, hisz kimondja, hogy „a Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósítását az esélyegyenlőség kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti”. E rendelkezés teremti meg a diszkrimináció bizonyos eseteinek a legalitását, illetőleg az Alkotmány által való megengedettségét. Jóllehet minden pozitív diszkriminációs intézkedés valakivel szemben negatív megkülönböztetést is eredményez, azonban a társadalmi egyenlőségek kiküszöböléséhez, csökkentéséhez nagyobb érdek fűződik, mint a diszkriminációmentességhez fűződő jog merev érvényesítéséhez.
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
A fogyatékos emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán vagy egyáltalán nem képesek élni. E törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek¹ esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
Az egyenlő bánásmódról szóló törvény 63. §. (5) lehetőségként fogalmazza meg a települési önkormányzatok részére azt, hogy a helyben élő, hátrányos helyzetű csoportok helyzetének javítása céljából ún. esélyegyenlőségi programot fogadjanak el.
Az alapelvek között a megelőzésről, az állapotmegtartás fontosságáról, a fogyatékos emberek szükségleteinek sajátosságaira kiterjedő figyelemről, az egyenjogúság feltételeinek megteremtéséről és a hátránykompenzációban az állam kötelezettségvállalásáról olvashatunk.
A törvény megfogalmazza a fogyatékos² emberek körét, mely klasszikusan az érzékszervi sérültekből, a beszédbeli nehézségekkel küzdőkből, a mozgáskorlátozottakból³ és az értelmi fogyatékosokból áll.
- Az 1959. évi IV. törvénynek a Polgári Törvénykönyvnek a 75-től a 85-ig terjedő szakaszai tartalmazzák a személyiségi jogokat védő passzusokat.

¹ az, aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során;

² A fogyatékosok okozója lehet fizikai, értelmi vagy érzékszervi károsodás, egészségi állapot vagy lelki betegség. Ezek a károsodások, ezen állapotok vagy betegségek lehetnek állandó vagy átmeneti természetűek

³ A magyar köznyelv a „mozgássérült” és a „mozgáskorlátozott” szavakat szinonimaként használja, a szakmai nyelv viszont különbséget tesz közöttük. Mozgássérült az, aki agyi vagy mozgásszervi rendellenesség miatt mozgásfogyatékos. A mozgáskorlátozott számára ez az ok szélesebb körű, lehet pl. szívelégtelenség is.

- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
- 1992. évi XXXVIII. törvény az államháztartásról
- 1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról
- 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról
- 1992. évi XXII. tv. A Munka Törvénykönyve
- 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény
- 14/1994. (VI. 24.) MKM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról
- Közhasználatú épületek akadálymentesítési kötelezettségéről szóló 1998. évi XXVI. tv.
- 57/2002. (XI. 18.) OM rendelet az integrációs felkészítésről
- 21/2003. (II. 25.) Korm. rendelet a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet, valamint a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtására kiadott 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról
- 362/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet az Egyenlő Bánásmód Hatóságról és eljárásának részletes szabályairól
- 1021/2004. (III. 18.) Korm. határozat a romák társadalmi integrációját elősegítő kormányzati programról és az azzal összefüggő intézkedésekről
- 2004. évi CXXIII. törvény a pályakezdő fiatalok, az ötven év feletti munkanélküliek, valamint a gyermek gondozását, illetve a családtag ápolását követően munkát keresők foglalkoztatásának elősegítéséről, továbbá az ösztöndíjas foglalkoztatásról
- 96/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióról
- 176/2005. (IX. 2.) Korm. rendelet a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjának, továbbá az akkreditált munkáltatók ellenőrzésének szabályairól
- 2/2005. (III. 1.) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról és annak módosításai
- Az Európai Parlament és a Tanács 2006/54/EK irányelve (2006. július 5.) a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 771/2006/EK határozata (2006. május 17.) az Esélyegyenlőség mindenki számára európai évről (2007) – az igazságos társadalom irányában
- 10/2006. (II. 16.) OGY határozat az új Országos Fogyatékosügyi Programról

Bevezetés

A 2007. évet az Európa Tanács az *Egyenlő esélyek mindenki számára európai évévé* nyilvánította. A célkitűzése az volt, hogy az európai társadalmak figyelmét az igazságos és összetartó, vagyis a mindenki számára egyenlő esélyeket biztosító társadalom előnyeire irányítsa. Ez megköveteli a társadalmi érvényesülést gátló akadályok elmozdítását, valamint egy olyan légkör kialakítását, melyben Európa sokféleségére a társadalmi-gazdasági életerő forrásaként tekintenek.

Az Európai Unió elvárások alapján a *tagországok* (települések, kistérségek, régiók) feladata **a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése.**

Az esélyegyenlőség biztosítása és előmozdítása nem összemosható, egymással nem helyettesíthető, jól elkülönített fogalmak, amelyek egyben egymást kiegészítő célokat jelölnek meg.

Az esélyegyenlőség biztosítása olyan, általában passzív cselekedet, amely valamit kinyit, lehetővé tesz az adott védett csoport számára is.

Az esélyegyenlőség előmozdítása aktív cselekedet, amelynek eredménye, hogy a védett csoport tagjai valóban élni tudnak a számukra is nyitott lehetőségekkel.

Esélyegyenlőség érvényesüléséről csak akkor beszélhetünk, ha mindkét cél egyszerre teljesül, az adott védett csoport tényleges résztvevővé válik.

A fogadókészséget fejleszteni kell, ki kell alakítani a

- megkülönböztetés tilalmát, egyenlő bánásmódot,
- az emberi méltóság tiszteletben tartását,
- a társadalmi szolidaritás kialakítását.

Az esélyegyenlőség pozitív befolyásolásához szükséges megerősítő intézkedések készítése, ennek stratégiai terve az esélyegyenlőségi program. Az esélyegyenlőségi program része egy részletes, alapos helyzetelemzés, az alapelvek, célok meghatározása, a továbblépés lehetőségeinek megkeresése, melyhez elengedhetetlenül szükséges a partnerségi megközelítés.

Az Esélyegyenlőségi program alapja a Köztársasági Esélyegyenlőségi Program, mely kiterjed:

- a jogi és szociális, szolgáltató és információs rendszer építésére,
- az érintett köztisztviselők, közalkalmazottak képzésére,
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjainak médiajelenlétét biztosító közvéleményformáló programok szervezésére,
- a fogyatékkal élő emberek számára a környezet bejárhatóvá tételére,
- az erőszaktól szenvedőknek komplex jogi, szociális és pszichológiai segítséget nyújtó krízisintervenciós központok kialakítására,
- területi szinten halmozottan megjelenő hátrányok újszerű társadalompolitikai kezelésére.

Az esélyegyenlőség előmozdítása konkrét, a hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával érhető el. A területet érintő szabályozásnak ennek megfelelően az a feladata, hogy olyan keretet biztosítson az állami intézkedéseknek, amelyek a közösségi erőforrások leghatékonyabb felhasználását teszik lehetővé.

Fontos, a program megvalósításához a garanciák, módszerek meghatározása, az ehhez szükséges intézkedési terv készítése.

A közoktatás esélyegyenlősége

Az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63.§-a szerinti települési esélyegyenlőségi program elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat.

Az esélyegyenlőségi programmal **különösen a közoktatás terén megvalósuló esélyegyenlőség előmozdítását kell ösztönözni.**

Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatási helyzetére a beruházásokban, fejlesztésekben, a közoktatási intézményekben. Kiemelten fontos az érintett intézmények oktatásszervezési gyakorlatának áttekintésével, illetve az intézmények tanulói összetételének összehasonlításával annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a XI. kerületben a **diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.**

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek **esélyegyenlősége előmozdításának** elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl, olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

A Program célja

Általános célok

A XI. kerületi Közoktatási Esélyegyenlőségi Program alapvető célja, hogy biztosítsa a kerületben a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl célul tűzzük ki az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a kerületben élő hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében.

Az ENSZ *gyermekek jogairól* szóló egyezménye figyelembe vételével biztosítjuk a fogyatékkal élő gyermekeknek:

- az emberi méltóságát,
- a különleges gondozáshoz való jogát,
- személyisége lehető legteljesebb kibontakoztatását kulturális és szellemi területen egyaránt.

Célunk az, hogy a kerületben érvényesüljön a:

- diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,
- halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása,
- minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés joga és az
- integráció.

Konkrét célok

Az önkormányzat 631/2000. /XI. ÖK/ (XII. 21.) számú és 126/2007. /XI. ÖK/ (III. 23.) számú határozatával elfogadott kerületi nevelési-oktatási koncepció és közoktatási intézkedési terv, valamint „Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata közoktatási feladatai ellátásának helyzete és a jövőbeni ellátás elvei” című dokumentumok alapján:

Célok és alapelvek:

- a művelődéshez való jog esélyegyenlőség alapján történő gyakorlása,
- a lelkiismereti meggyőződés szabadsága és a vallásszabadság érvényesítése,
- a hazaszeretetre nevelés, az egészséges nemzettudat kialakítása,
- az alapvető erkölcsi értékek elsajátítása,
- a tanszabadság és a tanítás szabadságának érvényesítése,
- a gyermekek, tanulók, szülők és a közoktatásban foglalkoztatottak jogainak tiszteletben tartása és kötelességeik meghatározása,
- a nemzeti kultúrának, mint egyedi, de az európai, illetve az egyetemes kultúra részének megőrzése, hagyományok ápolása,
- a nemzeti és etnikai kisebbségek kultúrájának, mint a magyar kultúra szerves részének megőrzése,
- az esélyegyenlőség biztosítása.

Az Önkormányzat alapvető céljai:

- a törvényekben megjelölt közszolgáltatás kötelező alapfeladatainak ellátása a nevelési és oktatási intézményekben, a feladatellátás során a közoktatás emelkedő színvonalú feltételrendszerének biztosítása, az intézmények működésének finanszírozása a nevelési és oktatási intézmények szakmai autonómiájának tiszteletben tartása mellett:
- a nevelő-oktató munka folyamatos, minőségi fejlődésének biztosítása,
- a szülők és a tanulók igényeinek kielégítése a lehetőségek függvényében,
- a kerületi lehetőségek gazdag választékának biztosítása magas színvonalon, együttműködve a helyi civil szervezetekkel és egyházakkal,
- a pedagógiai munka hatékonyságának növelése a minőségbiztosítás támogatásával.

Az Önkormányzat következő időszakra kiemelt figyelmet kíván fordítani:

- a közoktatási intézmények működtetése színvonalának fejlesztésére és a szükséges anyagi források biztosítására, az intézmények rendszeres ellenőrzésére,
- az intézményhálózat racionális, korszerű és hatékony működésére
- az óvoda és az általános iskola területén elősegíti az integrált nevelést ellátó intézmények körének bővítését, továbbá valamennyi nevelési, nevelési-oktatási intézményben az integrált nevelés feltételeinek megteremtését,
- a nevelés-oktatás tárgyi eszközeinek fejlesztésére a felújítási, valamint az eszközfejlesztési ütemterv szerint,
- a nevelés-oktatás személyi feltételeinek minőségi fejlesztésére,
- a feladatfinanszírozás és az intelligens mérés-értékelés eszközével, a tartalmi munka minőségének javítására a gazdaságosság szem előtt tartásával,
- a szakmai munka alábbi területeire:

- óvodákban beszédfejlesztés, a beszédmegértés készségének fejlesztésére,
- az általános iskoláknál az alapkészségek fejlesztésére,
 - az olvasás eredményesebb oktatására,
 - felső tagozaton a tehetséggondozásra,
 - felzárkóztatásra,
 - az informatika és
 - a 4. évfolyamtól az idegen nyelv oktatására,
- a nevelés-oktatási intézményekben a honismeretre, helyismeretre, a XI. kerület történelmének megismerésére,
- az oktatás hatékonyságára, eredményességének ellenőrzésére,
- a minőségbiztosítás kiemelt kezelésére,
- a pedagógusmunka hatékonyságára és az intézményvezetői munka ellenőrzésére,
- a szakszolgálatok működésének fejlesztésére, a pedagógiai munka elismerésére.

Szakmai feladatok, prioritások, fenntartói elvárások a közoktatási intézkedési terv alapján:

Az önkormányzat a közoktatási intézményei szakmai tevékenységében általánosságban tovább szeretné erősíteni a tág értelemben vett értékek tiszteltére való nevelést, a valódi esélyegyenlőség biztosítását. Az oktatási intézmények pedagógiai munkájában kiemelten fontosnak tartja:

- az esélyegyenlőség biztosítását,
- a beszédfejlesztést és –megértést, a szép, helyes magyar beszéd művelésére nevelést, a szövegértő olvasást, az olvasóvá nevelést,
- a kerületben élő nemzetiségek és kisebbségek kultúrájának megismertetését,
- a környezet megóvására és az egészséges életmódra nevelést
- a gyermekekre és a fiatalokra irányuló káros hatások megelőzését és ellensúlyozását minden lehetséges eszközzel,
- a minőségi nyelvoktatást, az adott nyelven való kommunikációs képességek fejlesztését,
- az informatikai oktatás további, az ágazat fejlődését követni képes színvonalemelést.

„Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata közoktatási feladatai ellátásának helyzete és a jövőbeni ellátás elvei” című dokumentum alapján:

- Az önkormányzat a közoktatási törvény előírásainak megfelelően elősegíti az integrált nevelés feltételeinek megteremtését az önkormányzati közoktatási intézményekben, továbbá a nem integrálható, enyhe fokban sérült sajátos nevelési igényű tanulók számára szegregált intézményt tart fenn annak érdekében, hogy segítse az életre való felkészítés folyamatát.
- Az önkormányzat továbbra is megállapodások útján tervezi ellátni a felnőttek általános iskolai oktatását.
- Az önkormányzat a hatályos jogszabályoknak megfelelően pedagógiai szakmai és szakszolgálati kötelező feladatait egységes szakmai szolgáltató és szakszolgálati intézményben tervezi ellátni.

A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

- Az intézmények működésének törvényességi ellenőrzése, a pedagógiai-szakmai munka eredményességének ellenőrzése, értékelése során vizsgálja az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség követelményének érvényesülését. Vizsgálja, hogy a közoktatási intézmények döntéseik, intézkedéseik, gyakorlatuk során nem sértik-e meg az egyenlő bánásmód követelményét, illetve intézkedéseik, gyakorlatuk során elősegítik-e az esélyegyenlőség érvényesülését.
- Az iskolai felvételi kérelmek elbírálásához rendeletben határozza meg a sajátos helyzet fogalmát és eseteit.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai, iskolai ellátását biztosítja és a szakértői bizottság vizsgálata után segíti a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók fejlődésének, állapotának megfelelő intézményi elhelyezést, a különleges gondozás megvalósulását, elősegítve a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségének érvényesülését.
- A közoktatási intézményekben fizetendő díjakról szóló 14/1999. (IX. 22.) ÖK rendeletében a szociális körülmények miatt rászoruló tanulók számára – a rendeletben meghatározott feltételek szerint – tandíjkedvezmény biztosítására ad lehetőséget.
- Az önkormányzat a tanulók felsőoktatási továbbtanulásának segítése érdekében a Bursa Hungarica Önkormányzati Ösztöndíjpályázat keretében ösztöndíj kiegészítő támogatást ad a felsőoktatási intézményben tanuló kerületi illetőségű fiataloknak.
- Az önkormányzat intézményei útján biztosítja a gyógytestnevelés, a logopédiai ellátás, a nevelési tanácsadás, a felzárkóztatás igénybevételét az arra rászoruló gyermekek, tanulók számára, törekedve arra, hogy igényjogosultak a szolgáltatásokat lehetőleg a lakóhelyükhöz minél közelebb vehessék igénybe.
- A jelenleginél tisztább szakmai profilt kell kialakítani az integráló intézmények sérülés-specifikus feladatellátás szerinti differenciálásával.
 - Az alapító okiratokban deklarált integrált neveléshez, oktatáshoz szükséges tárgyi, személyi, pedagógiai feltételeket biztosítani kell (gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens, rehabilitációs és rehabilitációs órák egyéni fejlesztésre (Kotv. 52. § (6) bekezdés).
 - A feladatellátás meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy:
 - Az intézmény rendelkezik-e a feladatellátás területén olyan hagyományokkal, szakmai tapasztalatokkal, amelyek megtartásra, illetve továbbfejlesztésre érdemesek.
 - Az intézmény a kerületen belül földrajzilag hol helyezkedik el.
 - A szemléletformálás érdekében szükséges a pedagógusok, intézményvezetők gyakorlatorientált továbbképzése az integrált neveléssel, oktatással kapcsolatban.

Esélyegyenlőség az Önkormányzati Minőségirányítási Program alapján:

- Az önkormányzat az óvodai és az általános iskolai nevelést, oktatást minden gyermek, tanuló számára biztosítani kívánja a kerületi intézményhálózatban.
- Az önkormányzat a sajátos nevelési igényű tanulók számára az integrált nevelést biztosítja.
- Az önkormányzat segíti a hátrányos helyzetű tanulókat abban, hogy iskoláztatásuk biztosítva legyen.

- Az óvodák feladataiként határozta meg az önkormányzat, hogy folytassanak olyan nevelési gyakorlatot, amelynek jellemzője a preventív szemlélet és célja a hátrányok mérséklése, kapjon kiemelt figyelmet a gyermekvédelem, a gyermekek felzárkóztatása, a tehetségek felkutatása, a gyermekek differenciált egyéni fejlesztése.
- Elvárja az önkormányzat a helyi nevelési programban többletfeladatot felvállaló óvodák esetében, hogy sikeresen teljesítsék a vállalásaikat: a német nemzetiségi óvodáztatást, az enyhe és közép fokban sérült gyermekek nevelését, az ételallergiás gyermekek fogadását, a légúti betegségben szenvedő gyermekek preventív ellátását.
- Az alapfokú nevelést-oktatást folytató iskolák feladataiként határozta meg az önkormányzat, hogy a biztosított többletórák terhére szervezzenek az iskolák a felzárkóztató foglalkozásokat, csökkentsék a lemorzsolódást, kutassák fel a tanulói hiányzások okait, a gyermek- és ifjúságvédelemben a prevencióra helyezték a hangsúlyt, építsék ki az elsődleges jelzőrendszert és tartsanak kapcsolatot a gyermekvédelemmel foglalkozó egyéb intézményekkel, építsék ki és működtessék mérési rendszerüket.
- A középfokú oktatás területén az önkormányzat elvárásaként fogalmazta meg, hogy csökkentsék a lemorzsolódást, kutassák fel a tanulói hiányzások okait, kapcsolódjanak be a helyi és országos tudásszint mérésekbe, helyi mérési rendszerüket a pedagógiai programokban megfogalmazott célkitűzéseknek megfelelően fejlesszék, a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység során a prevenciót helyezték előtérbe.
- A pedagógiai szakszolgálat intézményei fordítsanak figyelmet a kisgyermek, tanulók beszédfejlesztésre, végezzék a sajátos nevelési igényű tanulók, gyermekek beszédfejlesztését, tárják fel a magatartási, tanulási, beilleszkedési zavarokban küzdő gyermekek, tanulók problémáit.

Kötelezettségek és felelősség:

Az esélyegyenlőségi célok elérése érdekében vállalt kötelezettségek és felelősök.

- A Budapest XI. Kerület Újbuda Közoktatási esélyegyenlőségi program irányításáért és végrehajtásáért felelős vezető személy: a polgármester, illetve az általa megbízott személy.
- A Humánszolgálati Igazgatóság vezetőjének feladata és felelőssége a program megvalósításának koordinálása (a programban érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása), a program végrehajtásának nyomon követése, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása.
- A Közoktatási esélyegyenlőségi program felkerül az önkormányzat honlapjára, ezzel biztosított, hogy a kerület minden lakója, de főként az oktatási intézmények, a szülők, az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető, illetve, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és a településen működő közoktatási intézmények dolgozói ismerjék és kövessék a benne foglaltakat.
- A Humánszolgálati Igazgatóságnak biztosítania kell, hogy az önkormányzat, illetve az egyes intézmények vezetői megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a program végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben pedig meg kell tennie a szükséges lépéseket.

A kerület vezetése és a kerületben működő közoktatási intézmények vezetői felelősek azért, hogy tudatában legyenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsák a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítsék. Felelőségük továbbá, hogy ismerjék a kerületi Közoktatási esélyegyenlőségi programban foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a kijelölt programirányítónak.

Minden, az önkormányzattal és annak közoktatási intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelősége, hogy megismerje a programot és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

Akcióterv:

A közoktatási intézkedési terv felülvizsgálatából és az Önkormányzati Minőségirányítási Programból adódó feladatok:

Pedagógiai szakmai szolgáltatás

Az **Újbudai Pedagógiai Intézet** munkája kiterjed a pedagógiai értékelésre, a szaktanácsadás, a pedagógiai tájékoztatásra, a pedagógusok képzésére és továbbképzésére, tanulmányi és tehetséggondozó versenyek szervezésére. Amennyiben az önkormányzat a integrált nevelés-oktatás rendszerét átalakítja, akkor az Újbudai Pedagógiai Intézet láthatja el az ehhez kapcsolódó szakmai szolgáltatási feladatokat.

Pedagógiai szakszolgálat

XI. Kerületi Logopédiai Intézet:

Az intézmény a törvény által előírt tevékenységet (beszédindítás, beszédhibák javítása, nyelvi-kommunikációs hibák javítása, dyslexia megelőzése és gyógyítása) egyrészt a nevelési, oktatási intézményekben közvetlenül (utazó hálózatán keresztül), másrészt az intézeten belül ambuláns formában végzi. Az egyre növekvő ellátotti létszám miatt esetleg fejlesztésre lehet szükség.

Újbudai Nevelési Tanácsadó:

A nevelési tanácsadás tevékenységi körébe tartozik a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek, tanulók problémáinak feltárása, ennek alapján szakvélemény készítése, a gyermekek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával, az óvoda megkeresésére szakvélemény készítése az iskolakezdéshez. A 2006. évi CXXI. Törvény 2008. január 1-jétől a nevelési tanácsadó feladatai jogszabályi változás miatt bővülni fognak. Ide kerül az eddig a szakértői és rehabilitációs bizottság kompetenciájába tartozó, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek, tanulók ellátásában való szakmai együtt- és közreműködési kötelezettség.

Feladatok:

- Továbbra is biztosítani kell az utazó gyógypedagógiai hálózat működését.
- Jogszabályi változás miatt felül kell vizsgálni, szükség szerint növelni kell a nevelési tanácsadóban foglalkoztatottak létszámát.
- Dyslexia, dysgraphia, dyscalculia szűrések, prevenciós foglalkozások bevezetése minden óvodában.
- Megvizsgálni az egységes pedagógiai szakszolgálat létrehozását, a jelenlegi két intézmény feladatainak összehangolása érdekében.

Gyógytestnevelés:

A gyógytestnevelési feladatok ellátása általános iskolában kötelező. 2000-tól az önkormányzat felvállalta - országosan is élenjáró kezdeményezésként - az óvodai gyógytestnevelés finanszírozásának költségeit.

Feladat:

- Továbbra is biztosítsa a kerület az iskolai és az óvodai gyógytestnevelést a felmerülő igények szerint.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése, oktatása:

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók integrált nevelését, oktatását a kerületben két óvoda és öt iskola látja el: a Neszmélyi Úti Óvoda, a Nyitnikék Óvoda, a Gazdagrét-Csikihegyek Általános Iskola, a Domokos Péter Pál Általános Iskola, a Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium, a Bocskai István Általános Iskola és a Mérei Ferenc Általános Iskola, Szakiskola és Felnőttoktatási Gimnázium.

Feladatok:

- Az önkormányzat a jogszabályi változásoknak megfelelően biztosítsa a sajátos nevelési igényű tanulók oktatását integráltan, illetve szükség szerint szegregáltan.
- Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében minden gyermek, tanuló esetében meg kell vizsgálni a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű tanulók a többi tanulóval való együtt nevelésének és oktatásának lehetőségét.
- Az integrált nevelést folytató intézmények számának bővítése, valamennyi intézményre történő kiterjesztése előtt hatástanulmányt kell készíteni, meg kell vizsgálni azt, hogy az integrált nevelés valamennyi intézményre történő kiterjesztése mennyi plusz kiadást jelent az önkormányzatnak (tárgyi és a személyi feltételek biztosítása).
- Az integrált nevelés-oktatás bővítése miatt felül kell vizsgálni az érintett intézmények alapító okiratát.
- Meg kell határozni, hogy az integráltan szerveződő csoportoknál, osztályoknál hány főben maximálja az önkormányzat a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók létszámát.
- Meg kell határozni, hogy az integrált nevelést felvállaló intézményekben fogyatékoságtípusonként milyen végzettségű szakember alkalmazása szükséges, illetve hány fő alkalmazását biztosítja az önkormányzat a feladat végrehajtásához.

- A szegregáltan oktatható, nevelhető tanulók ellátásáról intézményesen gondoskodni kell. A szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján az arra rászorulóknak számára továbbra is biztosítani szükséges a speciális szakiskolai képzés lehetőségét.
- Javítani kell az intézmények eszköz-ellátottságát, ezen belül a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók neveléséhez-oktatáshoz szükséges speciális eszközök, berendezések tekintetében.
- Az állami normatíván felül költségvetési forrást kell biztosítani az integrált nevelést folytató intézmények pedagógusainak továbbképzésére, átképzésére.
- Az intézmények a pedagógus továbbképzési program és a beiskolázási tervek összeállításakor legyenek figyelemmel az esélyegyenlőséggel összefüggő, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű tanulók eredményesebb nevelését, oktatását elősegítő programokra.
- Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében biztosítani kell az oktatási intézmények akadálymentes fizikai elérhetőségét.

Gyermek- és ifjúságvédelem:

A kerületi gyermek- és ifjúságvédelmi munka számos szakmai partner együttműködésére épül, közös munkájuk összehangolása az önkormányzatnak is feladata.

Feladatok:

- Az általános és a középiskolákban az önkormányzat a jogszabályi változásoktól függetlenül továbbra is alkalmaz gyermek- és ifjúságvédelmi felelősöket.
- Meg kell tartani a szabadidő-szervezői státuszt 300 fő fölötti tanulólétszámmal működő iskolákban.
- Nagy hangsúlyt kell helyezni a szakiskolába jelentkezett és annak elvégzésre alkalmasnak ítélt tanulók lemorzsolódásának megakadályozására.
- Támogatja a gyermekvédelmi felelősi feladatok ellátását.
- Rendszeresen fel kell mérni a veszélyeztetett tanulókat, intézkedési tervet kell készíteni a tanulók fejlesztése érdekében.
- A tanulókat rendszeresen, az életkoruknak megfelelően tájékoztatni kell az illegális drogok, pszichoaktív anyagok veszélyeiről, azok hatásairól.
- A tankötelezettség kiterjesztése a tanulók nagykorúvá válásáig szükségessé teszi a tanulásban nem, vagy alig motivált tanulók iskolarendszerben történő tartását.

Újbudai Humán Szolgáltató Központ

Szociális területen felméri, nyilvántartja a rászorulókat, végzi azok gondozását. Ez a közoktatással ugyan érintőleges kapcsolatban van csak, de nagyon fontos a két terület egymással összehangolt munkájának megszervezése.

Önként vállalt közoktatási feladatok:

A kerület nevelési-oktatási koncepciója és közoktatási intézkedési terve, valamint „Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata közoktatási feladatai ellátásának helyzete és a jövőbeni ellátás elvei” című dokumentumok alapján:

- középiskolai oktatás,
- szakiskolai oktatás,
- középiskolai felnőttoktatás,
- középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelés, oktatása, autista tanulók nevelése, oktatása.

Önként vállalt (fővárosi kötelező) feladatot lát el:

A József Attila Gimnázium.

A Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium gimnáziumi tagozata.

A Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola szakközépiskolai tagozata.

A Bethlen Gábor Általános Iskola és Újreál Gimnázium gimnáziumi tagozata.

A Petőfi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola gimnáziumi és szakközépiskolai tagozata.

Az Újbudai Speciális Szakiskola.

A Mérei Ferenc Általános Iskola, Szakiskola és Felnőttoktatási Gimnázium szakiskolai és felnőttoktatási tagozata

A Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola szakiskolai tagozat, valamint a többi szakfeladaton a középsúlyos értelmi fogyatékosok és autista tanulók nevelés, oktatása.

A kerületi önkormányzat azokat a közoktatási intézményeket, amelyeket a jogszabály erejénél fogva nem köteles működtetni, 2008. augusztus 1-jétől átadja a Fővárosi Önkormányzatnak. A feladatátadásnál a tanulói érdekeket szem előtt tartva az ingatlant is felajánlja az átvevőnek azért, hogy a tanulók a megszokott környezetben és pedagógusokkal folytathassák tanulmányaikat. A kötelező feladatot ellátó intézmények nem kötelező feladatot ellátó tagozatait kimenő rendszerben szünteti meg.

Önként vállalt közoktatási feladatok még:

- az alapfokú és középfokú nevelési-oktatási intézményekben tanulók számára tanulmányi ösztöndíjat biztosít ((11/2001. /V. 22./ XI. ÖK számú rendelet),
- finanszírozza a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázatot,
- közoktatási megállapodások alapján pénzeszközátadással oktatási tevékenységet is támogat.

Rövid távú feladatok:

- A 3-5 éves korosztály feltérképezése azon célból, hogy vannak-e olyan gyermekek, akiknél az óvodai elhelyezés annak ellenére sem történt meg, hogy annak a lehetősége kapacitásoldalról adott.
- Beavatkozás tervezése szükséges az élenjáró iskolához képest alulteljesítő iskolákban a kompetencia mérések tapasztalatai alapján a vonatkozó jogszabályok szerint.

- Gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök felkészítése az esélyegyenlőségi programból adódó feladatokra.
- Az intézmények pedagógiai programjának összehangolása a kerületi közoktatási esélyegyenlőségi programmal.
- Annak áttekintése, hogy lehetséges-e, és ha igen hogyan a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók egyenletesebb elhelyezése a kerület iskoláiban.

Középtávú feladatok:

- Kerületi mérési rendszer továbbfejlesztése.
- Pedagógusok szakirányú továbbképzése.
- Együttműködési megállapodások kötése a társszervezetekkel.

Megvalósítás

Fenntartói megvalósítás

A kerületben a vizsgálat adatai szerint az országos átlagnál alacsonyabb az érintettek aránya (célcsoportba tartozók). Az önkormányzatnak mint fenntartónak azonban mindenképpen feladata a Közoktatási esélyegyenlőségi program alapján az esélyegyenlőség biztosítása. Ennek keretében vizsgálni kell, hogy minden, a közoktatási intézmények működését és pedagógiai munkáját érintő, és az esélyegyenlőségi szempontból fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumba és iránymutatásba beépüljenek és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó kötelezettségek és a program célkitűzései. Egy-egy szakasz lezárásaként az önkormányzat értékeli a program ellenőrzése során szerzett információkat és végrehajtja a szükséges visszacsatolásokat. Biztosítja az önkormányzati döntéshozók, tisztségviselők és közoktatási intézményvezetők felkészítését a programban végrehajtandó feladatokra, felkészültségük értékelését és folyamatos továbbképzésüket az érintett területeken, az alábbi **alapelveknek** megfelelően:

Alapelvek

- A személyes gondoskodás biztosítása és az ügyintézés minden fázisa során az abban közreműködők fokozott figyelmet fordítanak arra, hogy **az ellátásban részesülő személyek emberi és állampolgári jogai ne sérüljenek**. Az intézményekben az egyén autonómiáját elfogadó, integrációját minden eszközzel segítő, humanizált környezet biztosítása, a már kialakított rendszer fenntartása.
- A társadalmak szinte mindegyikében a segítségre szorulókat megbélyegzések, diszkriminációk övezik. Ezért kiemelkedő fontossággal bír **az értékek közvetítése a segítségnyújtás folyamatában**. A lakosság széles körében tudatosítani szükséges, hogy **az egyén és a társadalom felelőssége közös**. A szociálpolitika értékei a társadalompolitika és a szociális munka értékeit ötvözi. Legfőbb alapérték, hogy a lehetőségek, források és szolgáltatások mindenki számára **egyenlő mértékben hozzáférhetőek legyenek**, így önállóan, megfelelő szinten tudják élni az életüket a segítségre szoruló emberek.

- A szakemberek úgy álljanak kapcsolatban a szolgáltatást igénybevevőkkel, hogy azok értékeit, személyiségét elfogadják, **az emberi méltóságot tiszteletben tartásuk.**
- **Az esélyegyenlőtlenségek csökkentésében, a kirekesztés enyhítésében kulcsszerepük van a szociális szolgáltatásoknak.** Ide tartozó feladat a szolgáltatásokhoz és ellátásokhoz való hozzájutás esélyegyenlőségének biztosítása; az intézményes ellátások szolgáltató jellegének erősítése; az integrált formában történő ellátásszervezés a szociális és egészségügyi ellátások összehangolásával. **Javítani szükséges a fogyatékossgal élők és a megváltozott munkaképességű személyek, valamint a pszichiátriai és szenvedélybeteg komplex egészségügyi, foglalkoztatási és szociális rehabilitációjának hatékonyságát,** biztosítani kell a fogyatékossgal élők és idős személyek részére a tartós gondozáshoz és ápoláshoz való hozzáférés feltételeit. Ezen a területen a kerületben kiemelt feladata van az Egyesített Szociális Intézményeknek és a Humán Szolgáltató Központnak. A két intézmény megléte és működése mutatja, hogy az önkormányzat e területen is komolyan vette és veszi feladatait.
- **Kulcskérdés a civil társadalom erősítése, a kirekesztés elleni küzdelembe való bevonása.** Elismerésre méltó az önkormányzat azon törekvése, hogy támogatta a kerületi civil parlament létrejöttét, s támogatja annak munkáját. Fontos, hogy az önkormányzat hivatala a szociálpolitikai intézményrendszer működtetésén túl maradjon nyitott a kerületben működő **civil szervezetek** ilyen irányú tevékenységébe való bekapcsolódásra, annak sajátos eszközeivel történő segítségére (információs szolgáltatás, infrastruktúra). Szükség esetén továbbra is kezdeményezze ezen szervezetek bevonását a program elemeinek megvalósításába. Cél, hogy közreműködésük a helyi közügyek alakításában még hatékonyabb legyen. A **Civil Parlamentben** kerüljön napirendre a társadalmi párbeszéd intézményeinek fejlesztése, a jogok és a jogtudat erősítése, továbbá a diszkrimináció és a társadalmi előítéletek elleni küzdelem.
- **A lakossági kapcsolatok továbbra nagy hangsúlyt kapjanak.** Fontos, hogy az érintettek korrekt információkkal rendelkezzenek a szociális szolgáltatásokról, azok tartalmáról, a jogosultsági feltételekről és a hozzáférési lehetőségekről, ezt szolgálja az évente megjelenő Szociális Kalauz. A tájékoztatáshoz – a helyi újság mellett – **célszerű használni az elektronikai eszközöket is.**
- A szolgáltatások bővíthetnek, egyúttal a civil kontroll erősödhet az **önkéntesek bevonásával.**
- A szociális intézményhálózat konkrét fejlesztési célkitűzéseinek meghatározását a lakosság körében történő felmérések alapozhatják meg. A tervezett **társadalmi térkép további segítséget nyújt a problémák feltárásához,** s kijelöli a cselekvési utakat.

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében végrehajtandó konkrét feladatok

- A törvényi szabályozás alapján kerületi **Esélyegyenlőségi munkacsoport** alakul, melynek feladatait, a Humán Szolgáltató Központ munkatársai, az intézmények gyermekvédelmi felelőseivel együtt látják el. (továbbiakban: munkacsoport)

- A munkacsoport egyik tagja a polgármesteri hivatal Humánszolgáltatási Igazgatósága felelős munkatársa legyen (osztott munkaköri feladat is lehet), akinek feladata az oktatási intézményhálózatban az esélyegyenlőség feltételrendszere működésének figyelemmel kísérése.
- Az esélyegyenlőség elvének megsértésével kapcsolatos intézkedésekhez kapcsolódó eljárásrend kidolgozása intézményi és fenntartói szinten.
- A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 66. § (2) bekezdésében foglaltak értelmében minden évben a beiskolázás előkészítése során a körzethatárok felülvizsgálata, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányos megoszlásának áttekintése, s ha szükséges, körzetszűkítés végrehajtása.
- A kerületben élő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók számának figyelemmel kísérése, mérése.
- A 3. életévüket elérő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szüleinek ösztönzése, hogy a hátrányok kompenzálása érdekében minél korábbi időponttól járassák óvodába a gyermeküket.
- Az első osztályosok beiskolázásánál a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók előnyben részesítése.
- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók társadalmi sikerességét szakszerű pályaelemzéssel segítse az önkormányzat.
- Minden iskolának kiemelten szükséges kezelnie a halmozottan hátrányos helyzetű és az integrált nevelésben, oktatásban részt vevő sajátos nevelési igényű tanulók mentorálását.
- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szociális háttérét támogató szakmai szolgáltatókkal való szoros kapcsolat, a szülőkkel történő folyamatos együttműködés. Az integrált nevelésben részt vevő, hátrányos helyzetű tanulókkal foglalkozó pedagógusok anyagi ösztönzése, erkölcsi támogatása.
- A 12 órás óvodai nyitva tartás megőrzése.
- Az általános és a középiskolákban is szaktárgyi mérések elvégzése az önkormányzati minőségirányítási programban meghatározottak szerint, a pedagógiai szakmai szolgáltató bekapcsolódásával.
- A pályaválasztási tanácsadás rendszerének továbbfejlesztése érdekében javaslatok kidolgozása a feladatot ellátónak.
- Az önkormányzat továbbra is biztosítsa a helyi nevelési programban többletfeladatot vállalt óvodák programjainak megvalósításához szükséges pénzügyi fedezetet.
- A diétás étkeztetést igénylő gyermekek óvodai nevelésének feltételeinek fenntartása, illetve annak megvizsgálása, hogy a diétás étkeztetés az általános és középiskolai korosztály tekintetében megvalósítható-e.
- A már létező kerületi tanulmányi ösztöndíj mellett érdemes átgondolni, milyen ösztönzőrendszer lehetne kidolgozni a hátrányt elszenvedő családokból származó tanulók számára tanulási motivációjuk erősítésére, illetve segítsék elő, hogy az ebből a körből származó gyerekek ez ösztöndíj feltételeinek megfeleljenek.
- Bekapcsolódni olyan programokba, melyeknek célja az esélyegyenlőség előmozdítása és a sokszínűség előnyeinek bemutatása a nem állami szervezetek részvételének erősítésével, valamint kapcsolatépítés az Országos Esélyegyenlőségi Hálózat - Esélyek Házainak bevonásával. Ilyen típusú pályázatok figyelemmel kísérése nem állami szervezetek ez irányú tájékoztatása.

A Program megvalósítása során várható eredmények

- Az európai normáknak megfelelő, a lakossági igényekhez jobban igazodó, korszerű intézményrendszer alakul ki, s ezzel az egyes intézményekben ellátottak életminősége jelentősen javul.
- A hátrányos helyzetű és leszakadó rétegek társadalmi integrációja erősödik, a társadalom szemlélete, e rétegek elfogadási szintje kedvezően változik
- Az ellátást biztosító alkalmazottak létszámban és szakképzettségben a követelményeknek megfelelnek.
- Az önkormányzat feladatellátási kötelezettségének magasabb szinten tesz eleget.
- A civil szféra bevonásával hatékonyabb együttműködés jön létre a szociálpolitika szereplői között, s ez elősegíti az ellátotti jogok érvényesülését, a modell értékű programok elterjesztését.

Monitoring és nyilvánosság

- Az európai uniós pályázatokban érintett intézmények az éves beszámolóikban értékelik az esélyegyenlőségi program megvalósítását. (Felelős: intézményvezető)
- A Humánügyi Igazgatóság az intézményi beszámolók alapján éves értékelést készít a képviselő-testületnek, melyben meghatározza a fejlesztendő területeket. (Felelős: igazgató)
- Az értékelést minden érintett intézmény megkapja, a fejlesztés területeit éves tervezésénél figyelembe veszi. (Felelős: intézményvezető)
- A fenntartó és az intézmények a programot és a beszámolókat az SZMSZ-ben szabályozott módon közzé teszik. (Felelős: polgármester, intézményvezetők)
- A területen érintett civil szervezetekkel közös tanácskozások, programok lebonyolítása, kihasználni ezen szervezetek hatékonyságát a célcsoport elérésében (Kerületi Esélyegyenlőségi Munkacsoport vezetője)
- Továbbá szükséges minden elérhető eszközt és helyi médiumot bevonni (honlap, tájékoztató kiadványok, rendezvények, lakossági fórumok, helyi sajtó stb.) a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében. (Kerületi Esélyegyenlőségi Munkacsoport vezetője)